

A Fővárosi Ítéltábla a Trinn Ügyvédi Iroda által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a tisztviselő által képviselt Kúria (1055 Budapest, Markó u. 16.) alperes ellen bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság által 2011. május 31. napján meghozott 4.P.27.848/2010/4. számú ítélet ellen a felperes részéről 5. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak külön felhívásra 293.200 (kettőszázkilencvenháromezer-kettőszáz) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében 4.886.000 forint és ezen összeg után 2008. szeptember 30-tól a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamat, valamint a perköltség megfizetésére kérte a Ptk. 349. §-a és 339. § (1) bekezdése alapján kötelezni az alperest. Előadta, hogy az alperes a Kfv.I.35.309/2009/5. számú ítéletében hatályában fenntartotta a Baranya Megyei Bíróság azon ítéletét, amely elutasította a felperes adóhatósági határozat megváltoztatása iránti keresetét. A határozat a felperes, mint termelői csoport-szövetkezet terhére 2007. I. és II. negyedévében 2.074.000 forint adóhiányt, 207.000 forint adóbírságot és 219.000 forint késedelmi pótlékot állapított meg. A felülvizsgálati eljárásban hozott ítélet azonban téves, mert a termelői csoport-szövetkezet maga is gazdasági tevékenységet végez, amikor a tagjai érdekében jár el, a szövetkezet saját, a tagok tevékenységétől elkülönült tevékenysége ugyanis fogalmilag kizárt. A szövetkezetet tehát az általa megvásárolt mezőgazdasági gépek után az áfalevonás joga akkor is megillette, ha a gépeket külön ellenérték nélkül engedte át a tagjainak. Az alperes ítélete sérti a közvetlenül és hivatalból alkalmazandó uniós jogot, adott esetben a Hatodik (Áfa) Irányelv (a Tanács 77/388/EGK számú irányelve, a továbbiakban: Irányelv) 17. cikk (2)

bekezdés a) pontját, miszerint az adóalany jogosult az általa fizetendő áfából levonni azt az áfát, amit rá egy másik adóalany áthárított, amennyiben a megvásárolt terméket adóköteles tevékenységéhez használta fel. Hivatkozott egyebek között az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) C-224/01. számú ún. K. ügyben hozott ítéletére. Bár az volt az álláspontja, hogy az adólevonási jog megtagadása nem csak az uniós, hanem az azzal harmonizált belső jogot is sértette, erre a jelen perben nem kívánt hivatkozni, ugyanakkor indítványozta a Bíróság előzetes döntéshozatal céljából történő megkeresését.

Az alperesi ellenkérelemre kifejtette, hogy az alperes sem a Pp. rendelkezéseire, sem a KK. 34. számú állásfoglalásra nem hivatkozhat, mert az uniós jog elsőbbségére és hivatalból való alkalmazására tekintettel, az azzal ellentétes hazai jogot figyelmen kívül kell hagyni. Az alperesnek az adójogi perben előzetes döntéshozatal kezdeményezését követően az Irányelv 17. cikk (2) bekezdés a) pontja alapján meg kellett volna állapítania, hogy a felperes a beszerzett gépeket adóköteles gazdasági tevékenységéhez használta fel, amikor használatukat ingyenesen a tagjainak biztosította. A szövetkezet gazdasági tevékenysége ugyanis a tagok támogatása. Az alapügyben nem volt vitás, hogy a gépek ingyenes átengedése mellett a felperest a használatba adás után áfa-kötelezettség nem terheli. A vita tárgya az volt, hogy az ingyenes átengedés a felperes gazdasági tevékenysége körében tartozik-e. A felperes nem azt állítja, hogy a perbeli esetben alkalmazandó áfa törvényben foglaltak nem felelnek meg a közösségi jognak, hanem azt, hogy a belső jogi normák alkalmazásának módja sérti az Irányelv rendelkezéseit.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Azzal védekezett, hogy a felperes a felülvizsgálati kérelmében az uniós jog megsértésére egyáltalán nem hivatkozott, holott a KK. 34. számú állásfoglalás értelmében a keresetlevélben megjelölttől eltérő más jogszabálysértés a közigazgatási perben nem vizsgálható. A felülvizsgálati eljárásban kizárólag a 8/2004. (V. 4.) FVM rendelet 2. § (2) bekezdésének, valamint annak a ténynek a figyelmen kívül hagyását kifogásolta, hogy a szövetkezet tagja tagdíjat, illetve működési hozzájárulást fizet. Az alperes a felülvizsgálati ítéletében kitért arra, hogy a hazai jog az uniós normáknak megfelel-e. Minthogy a válasz igenlő, előzetes döntéshozatalra nem volt szükség. A K. ügyben kifejtetteket vizsgálva pedig megállapítható, hogy az alperes kártérítési felelősségének azon feltétele, hogy az uniós jogot nyilvánvaló módon hagyta figyelmen kívül, nem áll fenn.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, egyben kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 293.200 forint kereseti illetéket. Ítéletének jogi indokolásában rámutatott, hogy akár a belső, akár az uniós normák nyilvánvaló és kirívó megsértése megalapozza az ítélkező szerv kártérítési felelősségét. A felperes azonban az alapeljárásban nem, hanem csak a jelen kártérítési perben hivatkozott az Irányelv 17. cikk (2) bekezdés a) pontja szerinti alanyi jogára, arra, hogy annak a hazai jogba való átültetése nem, illetve nem megfelelő módon történt volna meg. Az ügyben alkalmazandó 1992. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: régi áfatörvény) 70/A. §-a pedig kifejezetten kimondta az

Európai Közösségek jogszabályaihoz való közelítés tényét. Mindezekre figyelemmel az alperes közösségi jog alkalmazását mellőző magatartása még akkor sem lett volna kirívóan jogsértő, ha az Irányelv 17. cikkének átültetése nem megfelelően történt volna meg, és ezáltal valóban közvetlenül alkalmazandó jog lett volna. A kártérítés ezen feltétele hiányában a további konjunktív feltételek vizsgálatát, így az Irányelv 17. cikke tartalmának teljes körű feltárását, valamint ennek érdekében a Bíróság előzetes döntéshozatal céljából való megkeresését mellőzte.

Megjegyezte: az ún. K. ítéletben foglaltak a jelen ügyben irrelevánsak, mert a felperes az igényét az alperessel szemben a Ptk.-ra alapította, így a jelen perben az állam magánszemélyekkel szembeni, az uniós jog megsértéséből eredő kártérítési felelőssége nem merült fel.

Az elsőfokú ítélettel szembeni fellebbezésében a felperes az elsőfokú ítélet megváltoztatását, és a keresete teljesítését kérte. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a magyar jog alapján vizsgálta az alperes felelősségét, a közösségi jogot pedig figyelmen kívül hagyta a Bíróság K. ügyben hozott ítéletében foglaltak ellenére is. Minthogy az uniós jog az ítélkezéssel okozott kárért az állam felelősségét mondja ki, nem az alperes személyének, hanem a tényállás azonosságának van jelentősége. Az ítélet szerint: ha a legfőbb bírói fórum nem tesz eleget az előterjesztési kötelezettségének, ez a kártérítési felelősségét önmagában is megalapozza. Bár a felperes a közigazgatási perben valóban nem hivatkozott az Irányelvre, a közösségi jogot az alperesnek hivatalból kellett volna alkalmaznia. Külön is kiemelte a K. ítélet 58., az F. és társa egyesített ügyekben hozott ítélet 41-43. és az N. L. ügyben hozott ítélet 11. pontjaiban foglaltakat. Az Irányelv 17. cikk (2) bekezdés a) pontja a C-62/93. számú B. S. ügyben hozott ügyben hozott ítélet szerint közvetlenül alkalmazandó.

Az előzetes döntéshozatal kezdeményezésére irányuló kérelmének elutasítását követően, azt továbbra is fenntartotta, utalva arra, hogy nem szerepelt még olyan jogeset a Bíróság előtt, ahol azt kellett volna megvizsgálni: a szövetkezet levonásba helyezheti-e a gépbeszerzés során rá áthárított adót, ha a gépeket külön ellenérték fejében adta tagjai és nem független harmadik személyek használatába. Hivatkozott a KGD 2009/133. eseti döntésre és arra, hogy a felperes lényege a tagok tevékenységének támogatása, haszonszerzési cél nélkül is. Az alperes kártérítési felelősségén nem változtat, hogy az alperes akkor is helyesen alkalmazta volna az Irányelvet, ha az ítélete a vonatkozó magyar törvénynek megfelelt volna.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint sem a hazai, sem az uniós jog nyilvánvaló figyelmen kívül hagyására nem került sor. Bár mérlegelés tárgya lehet, hogy a felperes az adóügyi perben előterjesztett felülvizsgálati kérelmében uniós jogra nem hivatkozott, ugyanakkor az Irányelv közvetlenül és hivatalból alkalmazandó, mégis tény, hogy az alperes a régi áfatörvény alkalmazandó rendelkezéseinek értelmezése körében az uniós jogra is figyelemmel volt. A Bíróság által C-246/08. és C-16/93. számon hozott ítéletekből következik, hogy ellenszolgáltatás nélkül nem létezik adóalap, e szolgáltatások nem tartoznak az Irányelv alá, valamint az is, hogy a szolgáltatás és a kapott ellenérték között közvetlen kapcsolatnak kell lennie. Erre figyelemmel az

adóügyi perben hozott felülvizsgálati ítélet érdemben helyes, az sem a hazai, sem az uniós jogot nem sérti.

Az előzetes döntéshozatalra vonatkozó indítvány teljesítését ellenezte, mert az szükségtelen. Az nem vitás, hogy a közösségi jog megsértése kártérítés alapjául szolgálhat. Az áfa kérdés vonatkozásában pedig a jelen perben csak odáig lehetne eljutni, hogy az előterjesztés az adóügyi perben szükséges lett volna-e, arra azonban nincs mód, hogy a kártérítési perben eljáró bíróság átvegye az adóügyben eljáró bíróság feladatát.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelmében bírálta felül, mert annak nem fellebbezett, első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt (Pp. 228. § (4) bekezdés).

A felperes fellebbezése nem alapos.

Az elsőfokú bíróság az irányadó tényállást helyesen állapította meg, a Fővárosi Ítéltábla a döntésével is egyetért, annak jogi indokait azonban csak részben, az alábbi kiegészítésekkel és helyesbítésekkel osztja.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 349. §-ának és 339. § (1) bekezdésének alkalmazásával azért utasította el a felperes keresetét, mert az adóügyi perben az uniós jog megsértésére, illetve arra, hogy az alkalmazott magyar jog az Irányelvnek ne felelne meg és ezért közvetlenül, valamint hivatalból ez utóbbi az alkalmazandó, nem hivatkozott. A K. ügyben hozott ítéletet pedig az alperes személyére tekintettel úgy minősítette, hogy az a jelen perben nem lehet irányadó.

Ezzel szemben a peres felek között nem volt vitás, hogy az Irányelv és az adóügyi perben alkalmazott régi áfatörvény egymásnak megfelelt, a felperes ki is fejtette, hogy a felülvizsgálati ítélet a magyar jogot is sérti. A felperes valójában azt sérelmezte és az alperes jogellenes magatartásának azt tekintette, hogy az alkalmazott és harmonizált magyar jogot az Irányelvvel ellentétesen értelmezte és alkalmazta. Az uniós joggal összhangban álló értelmezés kötelezettségét a bíróság először a V. C. ügyben mondta ki (14/83.). A nemzeti törvényi rendelkezések alkalmazásakor a nemzeti bíróságnak saját nemzeti jogát az Irányelv szövegének és céljának megfelelően, azzal összhangban kell értelmeznie.

A jelen kártérítési perben azonban éppen a felperes által is hivatkozott K. ügyben hozott ítéletben foglaltak szerint kell vizsgálni az alperes, mint végső bírói fórum kártérítési felelősségét. A felperes alappal sérelmezi, hogy ezt az ítéletet az elsőfokú bíróság az alperesnek a K. ügybeli alperes személyétől való eltérése miatt nem tekintette relevánsnak. Helyesen mutatott rá a felperes arra, hogy az már az osztrák és a magyar nemzeti jogok különbözőségéből fakad, hogy a bíróság által okozott kárért ki felel, illetve áll helyt, de mindez a kártérítési felelősség feltételein, az ezzel kapcsolatos uniós jog alkalmazhatóságán nem változtat.

Nem osztja viszont az ítélőtábla a felperes álláspontját abban, hogy a K. ügy tényállása a jelen kártérítési perben megállapítással azonos lenne. A K. ügy felperese ugyanis már a közigazgatási pert megelőző felszólító levelében, majd a közigazgatási per során mindvégig az uniós jog megsértésére hivatkozott (lásd: az ítélet 6-11. pontjai). Pervesztését követően ugyanezen okból nyújtotta be a kártérítési keresetét (lásd: ítélet 12. pontja). Ezzel szemben tény, hogy a felperes az uniós jogból (Irányelv) következő és kötelező értelmezésre az elsőfokú eljárásban sem hivatkozott, és a felülvizsgálati kérelme is nélkülözte mindazon jogszabályhelyeknek a részletes kifejtését, amelyekkel összefüggésben a jelen kártérítési perben érvel. A régi áfatörvény értelmezésével kapcsolatban kizárólag a 8/2004. (V. 4.) FVM rendelet 2. § (2) bekezdésének figyelmen kívül hagyását kifogásolta, és azt fejtette ki, hogy a jogerős ítéletet hozó bíróság részéről ingyenesnek minősített használat valójában milyen okból nem volt ingyenes. Sérelmezte, hogy az elsőfokú jogerős ítélet elvonta a szövetkezetnek azt a jogát, hogy a közte és a tagjai közt létrejövő jogviszony tartalmát a szövetkezeti autonómia keretei között maga töltse ki tartalommal. E felülvizsgálati kérelem kapcsán fel sem merült, hogy a felperes a közösségi jogban elismert alanyi jogait érvényesítené (Irányelv 17. cikk (2) bekezdés a) pont), vagy az alkalmazott magyar jognak az Irányelvtől eltérő értelmezését kifogásolná, ezért az sem, hogy a felülvizsgálati kérelem elbírálásához előzetes döntéshozatalra lenne szükség.

Ilyen tényállás alapján kellett tehát állást foglalni abban a kérdésben, hogy a jelen kártérítési perben előzetes döntéshozatal kezdeményezésével utólag lehetséges és szükséges-e abban a kérdésben állást foglalni, hogy az alperes felülvizsgálati ítéletében a hazai jogot, a régi áfatörvényt az Irányelv céljának és szövegének megfelelően értelmezte-e.

A Fővárosi Ítélőtábla álláspontja szerint az előzetes döntéshozatal kezdeményezése lehetséges lett volna, hiszen az ún. K. ítélet is kártérítési perben született. A tagállami bíróságnak az EUMSZ 267. cikke értelmében akkor kötelezettsége a kezdeményezés, ha előtte az alkalmazandó uniós norma értelmezésével (vagy érvényességével) kapcsolatos jogkérdés merül fel, a döntéshez a jogkérdés eldöntése szükséges és a bíróság határozata ellen jogorvoslatnak nincs helye. Az utóbbi feltétel a jelen perben az ítélőtábla előtti eljárásban nyilvánvalóan hiányzik, de az ítélőtábla álláspontja szerint az előzetes döntéshozatal kezdeményezéséhez szükséges releváns jogkérdés sem merült fel. A 283/81. számú ún. C. ügyben a Bíróság kifejtette, hogy nincs szükség - egyebek között - előzetes döntéshozatal kezdeményezésére, ha már létezik luxemburgi ítélet azon jogkérdés megoldására, amely felmerült a tagállami bíróság előtt (acte éclairé). Az a releváns jogkérdés, amely a jelen perben felmerült, elsődlegesen nem a felperes által hivatkozott adóköteles gazdasági tevékenység irányelvnek megfelelő értelmezése, hanem ezt megelőzően annak a megválaszolója, hogy a bírósági jogkörben okozott kár megtérítésének feltételei a perbeli tényállás mellett fennállnak-e. A Bíróság pedig ezeket a feltételeket több ítéletében egyértelműen tisztázta.

A K. ügyben hozott ítéletében a Bíróság egyebek közt kifejtette: „a végső fokon ítélező bíróság fogalmából következik, hogy ez az utolsó igazságszolgáltatási fórum, amely előtt a magánszemélyek a közösségi jogban elismert jogukat érvényesíthetik.” (34. pont). „A közvetlenül a közösségi jog által e feltételek fennállása esetén biztosított kártérítéshez való jog létezésétől függően a felelősségre vonatkozó nemzeti jog keretein belül kell az államnak az okozott károk következményeit orvosolnia azzal a feltétellel, hogy a kártérítési felelősség nemzeti jogszabályokban szabályozott feltételei nem lehetnek szigorúbbak, mint azok, amelyek a károkozó jellegű, nemzeti jogon alapuló igényekre vonatkoznak, valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné, vagy rendkívül nehézzé tegyék a kártérítés megszerzését (a fent hivatkozott F. és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 41-43. pontja, és a fent hivatkozott N. L. ügyben hozott ítélet 111. pontja)” (58.pont).

A bíróság kártérítési felelősségére vonatkozó, alkalmazandó nemzeti jog része az eljárási jog is. A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél számára a Pp. 272. § (3) bekezdése szerint a jogi képviselőt kötelező, és abban meg kell jelölni a jogszabálysértést, valamint azt, hogy a határozat megváltoztatását a fél mennyiben és milyen okból kívánja (Pp. 272. § (2) bekezdése). A felülvizsgálati eljárásban az alperes a felülvizsgálati kérelmemben foglaltakra van figyelemmel. A Ptk. 340. § (1) bekezdése szerint a károsult a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget. A polgári jognak a kártérítési igények érvényesítésére is irányadó alapelve a Ptk. 4. § (4) bekezdése szerint, hogy saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat.

A jogi képviselővel eljáró felperesnek eljárási jogi kötelezettsége volt a felülvizsgálati kérelmét megindokolni, módjában állt valamennyi ténybeli és jogi indokot kifejteni, és ha az adóügyi perben az volt az álláspontja, amit a felülvizsgálati kérelem tartalmaz, úgy ezzel ellentétesen kártérítés érdekében alappal nem hivatkozhat olyan jogsértésekre, amelyeket a rendkívüli jogorvoslat során meg sem jelölt. A joggyakorlás fent részletezett eljárási és anyagi jogi kereteit kijelölő nemzeti jog semmilyen hátrányos megkülönböztetést nem tartalmaz az uniós jog megsértése miatti kártérítési követelésekre, és se lehetetlenné, se rendkívül nehézzé nem teszi a kárigények érvényesítését. A kártérítési felelősséget az uniós jog alapján is kizárja, ha a károsult nem járt el elvárható gondossággal a kár elhárítása, vagy enyhítése vonatkozásában. Ezt a korlátot a Bíróság kifejezetten elismerte már az F. (III) ügyben, tekintettel arra, hogy e kötelezettségek a tagállamok jogrendszerének közös kártérítési elveit képezik.

A jelen perben nem az volt tehát az eldöntendő kérdés, hogy általában az uniós - miként egyébként a hazai jogot is - hivataltól kell alkalmazni, hanem az, hogy a bírósággal szembeni kártérítésre vonatkozó hazai szabályok kielégítik-e a K. és egyéb ügyekben kifejtett követelményeket, és ha igen, alkalmazásukkal a kereset teljesíthető-e. Erre a kérdésre a válasz pedig azért nemleges, mert az uniós joggal

harmonizáló magyar jog alkalmazása során uniós jogra, annak bármilyen megsértésére való hivatkozás nélkül, kizárólag hazai jogszabálysértésre és a tényállás téves megállapítására tett utalás mellett a kártérítésre vonatkozó nemzeti jognak az uniós joggal összhangban álló értelmezésével a kártérítés feltételei nem állnak fenn. Ehhez képest az adólevonási jog uniós joggal összhangban álló értelmezése irreleváns, a kereset nem teljesíthető.

A kifejtett indokok alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta. Az eredménytelenül fellebbező felperest a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint kötelezte a feljegyzett fellebbezési illeték államnak történő megfizetésére. Az alperesnek a másodfokú eljárásban költsége nem merült fel, ezért erről az ítéltáblának rendelkeznie nem kellett (Pp. 79. § (1) bekezdés).

Budapest, 2012. augusztus 28.

Dr. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke, előadó

Dr. Magosi Szilvia s.k.
bíró

Dr. Vuleta Csaba s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: